

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton. ~ ~
~ ~ Előfizetési ár: egész évre 28 korona, fél-
~ ~ évre 14 korona. ~ ~ Egyes szám ára 60 fillér. ~ ~

~ Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Kollégium:
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Református szövetség.

E lap előző számában közölt vezércikk — úgy látszik — csak halvány kifejezésre juttatója volt annak a sok jó református ember keblében rég idő óta élő vágyakozásnak, hogy a reformátusokat legalább itt, az úgynevezett kálvinista Rómában egy táborba kellene összehozni és valamennyiőjükben az egyház iránti érdeklődést, a vallásosságot és a magyar református öntudatot élénkebbé tenni. Lesz-e valaha — most vagy később — valamely valóság ebből a gondolatból, azt mi nem tudhatjuk, mert az egyházi és egyháztársadalmi élet vezetése és irányítása egyházalkotmányunk rendelkezései szerint a presbiterium feladata s nekünk, kik mindig s minden vonatkozásban a törvényes rend megóvását és a törvényes hatóságok törvényes hatáskörének tiszteletben tartását sürgetjük, nem illenek e tekintetben következetlenné lenni.

De még ilyen református egyháztársadalmi szövetkezés létesítése iránt semmiféle lépés nem történt, legfeljebb egy pár eszmecsere folyt egy pár buzgó református között illyesminek a lehetőségeiről; — ellenben kifogásokat a még meg sem született terv ellen már most is hallhatunk. A legfontosabb és legtöbb oldalról hangzó észrevétel: miért református és miért nem keresztyén szövetség?

Úgy halljuk, keresztyén szövetség is van Debreczenben alakulóban, vagy legalább tervbe véve. Nem tudjuk, kik a szervezői, nem tudjuk, mi a közelebbi célja. Bizonyára nem más, mint a tiszta erkölcsű keresztyén világnézet terjesztése és uralmának megszilárdítása. Ha ez — és más nem lehet — így természetesen minden jó és minden nemesen gondolkodó ember támogatását a legteljesebb mértékben megérdemli. Csak akkor kellene magunkat távol tartani ettől a keresztyén szövetségtől, ha — amit azonban feltenni sem szabad — nevének cáfolatául nem valóságos keresztyén szövetség, hanem csak egyik keresztyén egyháznak, sőt azon egyházban

is valójában csak egy töredéknek a hatalmi törekvései szolgálatába álló alakulás volna. Ilyen rémképet festeni azonban épen Debreczenben, ahol a vak is látja a reformátusoknak minden vonatkozásban túlsúlyát, ahol tehát ennek a nagy és jelentős többségnek bevonásával és még is rovására vezetni valamely akciót még gondolatnak is botor volna, — semmiképen sem helyénvaló. Annál kevésbé, mert jól emlékezhetünk Dicsőfi lelkész úrnak amaz áldozócsütörtöki nyilatkozatára, mellyel valóban klasszikusan, fogalmát magyar hazánk és a keresztyénség védelme mellett arra is kiterjesztette, hogy ezen a célon túllőni sohasem fogunk.

Am, ha ily őszinte bizalommal tekintünk a tervbe vett keresztyén szövetkezés elé, miért akkor, kérdik a mi barátaink, külön református szövetkezés? Talán olyanoknak, csoportoknak vagy egyeseknek akarunk szolgálatot tenni, akik a keresztyénszövetség körében nem találnak helyet, vagy valamely országos politikai irány támogatására akarjuk ezt a szövetkezést felhasználni? Nem fog-e ez a külön református szövetség az egységes keresztyén szövetség ellen irányulni?

Nem tudom, mások, kik református szövetség létesítésére gondoltak, hogy vélekednek, de a magam és azok gondolatait, kikkel beszélni e kérdésekről módomban volt, elmondhatom.

A református szövetség, ha ugyan egyáltalán alakul és ha úgy alakul, ahogy mi szeretnők, semmiesetre sem alakul olyanoknak, akár egyeseknek, akár csoportoknak érdekében, kik a keresztyén szövetségben helyet nem foglalhatnak. De beszéljünk egészen nyíltan: nem alakul olyan egyesek érdekében sem, akik a keresztyén szövetségben helyet foglalhatnak ugyan, de ott magukat valamely okból nem jól éreznék. Egyáltalán nem fog alakulni senkinek semmiféle érdekében, még aféle aprólékos érdekből sem, hogy valaki vagy valakik valamely elnöki vagy más eféle titulusokat szerezhessenek. Különösen pedig nem fog alakulni semmiféle poli-

tikai párt szolgálatára vagy politikai érvényesülhetőség tekintetéből, sőt azok, kik e gondolatról eszmecserét folytattak, legelső és legfőbb kívánságnak azt állítják fel, hogy ebből a református egyesülsből mindenféle országos politikát feltétlenül ki kell zárni.

Ami pedig különösen a keresztyén szövetséghez való viszonyt illeti, ha csakugyan létrejön e keresztyén szövetség és ha csakugyan létrejön a református szövetség, a leggyönyörűbb hármóniában működhetnek egymás mellett. A református szövetség nem akarhat semmi olyat, ami a keresztyén szövetség igaz munkájának gátlására szolgálna s viszont a keresztyén szövetségnek sem állhat érdekében a református szövetség munkájának akadályozása. — Mert a református szövetség mindenesetre csak keresztyén munkát végezhet: azaz szeretettel, bizalommal, békességgel közelít mindenkihez, támadni senkit sem fog, az őt érő támadásokat s szeretettel védi ki anélkül, hogy emiatt visszautni akarjon. Nem lehet tehát összeütközése másvalammal sem, annál kevésbé a testvér keresztyén szövetséggel. Viszont a keresztyén szövetség csak jó szemmel nézheti, hogy a közös keresztyén törekvések szolgálatában, más eszközökkel és némileg más körben, egy másik egyesülés is dolgozik. Nagyfokú emberi gyarlóság kellene ahhoz, hogy ez a két egyesülés egymással szembe kerülhessen.

De hát akkor miért kell a református szövetség, ha a keresztyén szövetséggel egyet akar? Csak egyet ért, de nem egyet akar. A keresztyén szövetségben benn lesz mindegyik keresztyén egyház a maga tagjaival. Ez a szövetség munkálkodni fog a közös keresztyén célok érdekében, de nem munkálkodhatik az egyes egyházak külön céljaiért, különösen pedig nem az egyes egyházak bensőbb egyházi életének fejlesztéséért. Ez lenne a feladata a református szövetségnek.

Mi, debreczeni reformátusok túlságosan elkenyélmesedtünk. Azt várnók, hogy az egyházi manna közvetlenül az égből hulljon a számunkra. Mindent a papjainktól akarunk várni. Pedig a debreczeni papoknak máskor is sok a dolguk, most meg (még ha nem számítjuk is, hogy hétből két sedes vacat, illetőleg impedita est) csuda, hogy győzik a munkájukat. Az egyház minden tagjának kötelessége részt venni az egyháziasság és vallásosság fejlesztésében.

Erre és semmi másra való volna (— de hiszen kell-e ennél egyszerűbb cél! —), amiről álmodom, de ami tán sohasem válik valóra: a debreczeni református szövetség.

Knu Béla.

Tárca

Lemondás.

*Oh mily nehéz beletörödni,
Hogy elmúltunk, bár még vagyunk.
Testünk sátorc. ha elromlott:
Hiába ép szívünk, agyunk.
Az emberárban nem számít már,
Ki a küzdők közül kiáll.
Lassú haldoklás az élete;
Százszor rosszabb, mint a halál.*

*Kik félték tőled: kineveinek,
Hogyha velük ialálkozol.
S ha meglátnak, kik szerettek volt:
Kél ajkukon szánó mosoly.
Barátság, hűség széifoszlanak,
Mint kőd a napsugár alatt,
S hogyha megtörtél: érezned kell,
Számodra szív alig maradt.*

*Pihenni vágytál: nem érted el;
Testihez jött a lelki seb.
Ki tudná vajjon megmondani,
Melyik fájóbb, gyötrelmesebb?
Oh szegény ember! mindkeiübből,
Magad részét ha kivetted:
Várhatnád-e még, hogy biztatón
Mosolyogjon az ég feletted?*

*Vigasztalásul mi marad meg,
Ámíg átmégysz az életen;
Lelked amivel diadalt ül
Elmúláson, enyészeten?
Az örök hit, hogy majd meggyógyul,
Mely most sajog, vérzik: a seb;
Mert mindennap a sírhoz, mennyhez
Egy lépéssel jutsz közelebb.*

Erdélyi Imre.

Iskola

Középiskolai tanárok prédikálási kötelezettsége.

Az erdélyi szász középiskolai tanárok szabályzatában benne van, hogy minden tanár köteles a városi lelkész felszólítására évenként egyszer prédikálni. A szász tanártestület a folyó év júniusában Segesváron egyhangulag kimondotta, hogy az egyház és iskola összetartozandóságának alapján áll; egyszersmind azonban kívánta, hogy a tanárok menttessenek fel a prédikálási kötelezettség alól.

Ezt a két határozatot, amely első hallásra, ellentétesnek látszik, érdekesen és helyesen világítja meg B. K. a Kirchliche Blätter 24. számában. Valósággal úgy van, hogy a lelkészi képesítettséggel bíró középiskolai tanároknak, akik a prédikálás iránt sem kedvet, sem hajlamot nem éreznek, felesleges és akárhányszor súlyos teher is egy prédikációnak elkészítése, sőt még csak a megtanulása is. Elvégre a prédikáció ma már nem stilszlikai és retorikai gyakorlat valamely erkölcsi kérdés, vagy bibliai történet felett, hanem a prédikálás

charismájával megáldott lelkipásztornak élő, vallásos munkássága, amellyel hallgatóira irányítólag hat s azok lelkét ellenállhatatlanul Istenhez vezeti. Ezt a munkát évenként egyszer való fungálással nem lehet elősegíteni.

Különböben is igen sok lelkészi képzettséggel bíró tanár az élethivatásának másféle iránya folytán más gondolat világban él s a kétféle teendő különbözőségét nem tudja könnyen áthidalni. Mivel azonban a száz evangélikus tanárok az egyháznak és iskolának egymással való szerves kapcsolatára igen nagy súlyt helyeznek — mert hiszen e kettős pilléren nyugodott idáig az egyház és iskola egész alkotmánya —, tehát azt óhajtják, hogy a lelkészi és tanári teendők egymástól bár elválasztva, mindazáltal egymás mellett maradjanak, hogy lelkészek és tanárok hivatásuk hű betöltésével, egymás támogatására legyenek. A dilettantizmus csak ártalmára van mindegyik hivatásnak, míg hivatásos kezekben a kettő együtt Isten dicsőségét s a nemzet boldogulását szolgálja.

G—r.

Kortünetek.

Ungorkodtak néha a debreczeni papokkal, hogy egy prédikációjukat elmondják mind a négy templomban és ilyen módon nyolc-tíz prédikációval kitöltik az évet. Ez így sohasem volt igaz, de ha igaz lett volna, akkor sem lett volna baj. Mert azt, hogy minden vasárnap új prédikációt mondjon, csak az kívánhatja a paptól, aki nem tudja, mekkora tanulmány és általában mekkora szellemi munka kell egy *olyan* prédikáció megalkotásához, aminőt a debreczeni templomban hallani kívánunk. A nehéz időkben meg, amilyeneket most élünk, egyenesen kívánatos, hogy a pap azokat a gondolatokat, melyeket az Isten beszédének tanulásából merített s amelyekkel az élet göröngyös útjain vezetni tud, közölhesse az *egész* gyülekezetével. Azokkal is, akik a nagytempomban, azokkal is, akik az Árpádtéren vagy az Ispotyánban szokták hallgatni az Isten ígését. Micsoda igazság volna az, hogy én, aki ugyanazon nyájhoz tartozom, csak azért, mert X és nem Y templom közelében van a lakásom, ne hallhassam a mostani időkben fény-ugárként ható fejtegetéseket, ellenben érjem be nyomtatásból is jól ismert tanítással? Nem akarok senkít sem bántani, de igenis, az a közérdek, hogy ne terhebbé, hanem könnyebbé tegyük a rendes lelkészek iránytadó, gondolatokat keltő, léleképítő prédikálásait.

Újságíró iskolát nem volna rossz felállítani s ebbe az iskolába járhatnának talán némelyek olyanok is, kik különben magas külső kvalifikációval bírnak. Mert amikor azt tapasztaljuk, hogy a napilapokban egyes tények erősen elferdítve, vagy bizonyos tendenciák szerint elszínesítve tételnek közzé, lehetetlen arra nem gondolnunk, hogy az ilyen újságok íróit vagy a stílus szabatoságára, vagy (ami még nagyobb baj) arra nem tanították meg, amit Deák Ferenc a sajtóval szemben egyedüli követelésé állított: mindig csak igazat szabad írni.

A mi drága szép Budapestünk is megszabadult a bolsevizmus szörnyűségeitől. Ezóta bizonyára megindult az építő munka a vallásos és egyházi élet előbbi állapotba helyreállítására. Nem kételkedünk, hogy a rémnapok alatt minden jó lélek kiábrándult a különböző *anácsokból* és meggyőződött arról, hogy a forradalom

nem egyértelmű az emberi-ég boldogságával. Így aztán megértik ott fenn azt is, hogy nem muszáj rossz embernek lenni annak, aki a jórend fenntartásához ragaszkodott s annak érdekében szót emelni bátorkodott. Mi viszont megértjük és méltányoljuk a tömeghatások befolyását is. Szíves barátsággal, testvéri szeretettel nyújtjuk kezeinket budapesti hittestvéreink felé, abban a bizonyos reményben, hogy egyházunk törvényes rendjének, szabadságának megvédésében, a lerombolt értékek újraképzésében — ha esetleg nem is mindig ugyanazon eszközökkel, de mindig ugyanazon buzgósággal és jószándékkal — munkálkodnak velünk együtt a Jézus Krisztusért.

Halottaink.

Kiss László, orosházai lelkipásztor hosszas szenvedés után elhunyt. Buzgó, egyházépítő, lelkes, magával ragadó szónok volt, aki úgy szel. mi kiválóságával, mint külső, megnyerő megjelenésével egyaránt hasznára volt az Úr egyházának. Elhunyt felett méltán kesereg kisdud gyülekezete, melynek temploma a hű pásztor odaadó munkásságának gyümölcse; méltán siratja árván maradt családja, mely támaszát vesztette benne. A mély gyászban őszintén osztlakozunk.

Legyen áldott emlékezte!

Különfélék.

A Debreczeni Lelkészi Tár július hónapi füzetének első részében, a Theologiai Értesítőben dr. Kun Béla „Az egyházjogtudomány áttekintése“ c. dolgozatának folytatását adja a XCVII—XCIX. lapokon, míg a C—CXVI. lapokon dr. Lencz Géza folytatólagos tanulmánya olvasható „A dogmatika fejlődése korszakok és irányzatok szerint“ cím alatt. — A gyakorlati rész öt szerzője közül az első, Bányay Sándor „Vázlatok“ főcím alatt öt öszövétségi szakasz alapján ad gondolat-ébresztő vezérfonalat az elmélődni szerető lelkipásztoroknak. Fazekas Lajos az igazság kereső emberben rajzolja a reánk váró új feladatokat s irányt jelöl azok megvalósítására János ev. 1, 46—50. alapján. Eleven irányú, építő tartalmú és lélekre ható a Magócs Károly beszéde, amely „Látni akarjuk a Jézust!“ cím alatt János ev. 12, 20—21. alapján Jézus követését kívánja az új társadalmi berendezkedés megépítésénél. Ugyanettől a szerzőtől olvasható egy alkalmi vallásos elmélkedés, melynek tárgya az el nem hamvadó lélek. A Rédei Károly által Louis Harm után átdolgozott beszéd: „Amit vet az ember, azt aratandja is!“ népszerű, meggyőző, alkalmi beszéd. Ugyanakkor megüi a mértéket a Lüllmann bűnbánati beszéde is, amelyet Varga Jenő ültette át magyarra. A füzet borítékján „Aratás“ címen alkalmi cikk olvasható. — A Debreczeni Lelkészi Tár ma az egyetlen, egyházi beszédek közzé folyóirat, őszintén ajánljuk tehát olvasóink figyelmébe. Előfizetési ára egész évre 32 korona, fél évre 16 kor., negyed évre 8 kor. Az ORLE és MELE tagjainak egész évre 30 K. Kiadóhivatal Debreczen, Ferenc József-út 34. sz.

A református leányegyesület ünnepélye. Folyó hó 17-én délután volt a kistemplomban a református leányegyesület ünnepélye, mely erkölcsi sikerét Nemes István segédlelkésznek köszönheti. Tudományos és mégis megindító előadásban szólott először dr. Lencz Géza egyetemi tanár arról, hogyan szeressük a Krisztust? Gyönyörtető volt Pásztor Ritty precíz szavalata s Ladányi

Ilonka, Németh Erzsike és Bagossy Erzsike éneke. Kiss Eszter is finoman szavalta Reviczky költeményét, de hatásra és művészi élvezetre legszebb volt Bakk Nellyke és Karolyi Vilike áhitatgerjesztő éneke, akik Nemes Istvánnak „Isten az égen fent” című énekét adták elő Bakk Béla hegedűkíséretével. Nagyszerűen adták elő még Guljas Erzsike, Bagossy Mariska és Kovács Mariska énekkíséret mellett Nemes Istvánnak poetikus trialógusát, melynek címe: „A hősök sírja.” Az egész ünnepély felejthetetlen emléket hagyott maga után.

Helyreigazítás. Lapunk 23. számában a 140. lap bal hasábján a felülről számított 31. sorban, a belényes-ujlaki szó helyett posalakai irandó.

Szerkesztői üzenet.

Többeknek. A lassú postai közlekedés miatt megtörténik, hogy a beérkezett pályázati szövegben jelzett határidő lejár, mielőtt megjelenhetnek. Ezzel tekintettel kérjük, hogy a pályázati határidő a szokottnál legalább egy héttel hosszabbra állapíttassék meg, mert lejárt határidejű pályázatokat nem közlünk.

Hivatalos értesítés.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2688—1919. szám.

Körlevél.

Nagytitiszteletű Esperes Úr!

Tudomásulvétel és az érdekeltekkel leendő közlés kérésével tudatom, hogy az I. lelkész-képességi vizsga idejéről f. év szeptember hó 16. (tizenhatodik) napját, a II. lelkész-képességi vizsga idejéről f. évi szeptember hó 23. (huszonharmadik) napját tűztem ki. Az I. vizsgát tenni szándékozó atyafiaknak szeptember hó 15-ikén, délután 3 órakor a lelkész-képzőintézeti igazgatónál, a II. vizsgázóknak szeptember hó 22-én, délután 4 órakor kell jelentkezniük az egyházkerületi főjegyző úrnál. Előbbiek abszolutóriumukat s esetleges segédlelkézi bizonyítványukat, utóbbiak az I. lelkész-képességi, valamint segédlelkézi szolgálataikat igazoló esperesileg — e körlevél kelte után — megerősített bizonyítványukat kötelesek benyújtani.

Debreczen, 1919 augusztus hó 20-án.

Atyafiságos szeretettel:

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

CENZURAT DE SUBLOCOTENENTUL HORIA.

Pályázati hirdetés.

A mátészalkai református egyház egyik fiatal tanítói állására pályázatot hirdet. Javadalom: 1. Kézpénz az egyháztól. 600 kor., 3 öl kemény tűzifa és 300 kor. lakbér, továbbá a megfelelő fizetés kiegészítési államsegély, melyet egyelőre az egyház előlegez. Pályázatok aug. 24-ig a lelkézi hivatalba küldendők.

Mátészalka, 1919 aug. 13.

Kincses István,
református lelkész.

Pályázat.

A hajdunánási református egyház pályázatot hirdet két tanítói állásra.

Javadalom: Az egyik állás: 1000 kor. az egyház pénztárából, mint törzsfizetés; lakbérül a mindenkori törzsfizetés negyedrésze. 20 kor. kertilletmény, államsegélyek. A másik állás: 100 kor. az egyház pénztárából, 900 kor. állami kiegészítés, mint törzsfizetés; lakbérül a mindenkori törzsfizetés negyedrésze. 20 kor. kertilletmény, államsegélyek.

Köteleesség: A reá bízott osztály vagy osztályok vezetése.

Pályázhatnak férfi- és nőtanítók mindkét állásra. Férfi tanítónál a zenei és orgonázni tudás előnyben részesülhet. Az állás a megerősítés után azonnal elfoglalandó.

Pályázati határidő a hirdetemény megjelenésétől számított tizennegy nap.

Hajdunánás, 1919 augusztus 14.

Kolozsvári Mihály,
iskolaszéki elnök.

Pályázati hirdetemény.

A hajdunánási református főgimnázium fenntartó testülete pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett rendes tornatanítói állásra.

Fizetése évi 1400 korona, állami fizetésekiegészítés, korpóllék, családi pótlék és háborús segély. A lakáspénz a mindenkori kiegészített törzsfizetésnek egynegyede, vagy az iskolafenntartó megállapítása szerinti természetbeni lakás. Előnyben részesülnek azon pályázók, akik ének és zene tanítására is képesítve vannak, mely esetben még 800 kor. óradíjazásban is részesülnek. Csak református vallásúak pályázhatnak.

A pályázók vallásukat, életkorukat, végzett tanulmányaikat, családi, egészségi viszonyaikat, esetleges eddigi szolgálatukat feltüntetve okmányokkal felszerelt kérvényüket 1919 augusztus hó 29-ig a főgimnázium igazgatóságához nyújthatják be.

A megválasztott állását szeptember 8-ig köteles elfoglalni, véglegesítése egy évi sikeres működés után történik meg.

Hajdunánás, 1919 augusztus 12.

Benkő Lajos,
a főgimn. igazgatótanács elnöke.

Pályázat.

A derecskei református egyház pályázatot hirdet énekvezéri állásra. Fizetés, köteleesség s próbaidőre vonatkozólag a lelképásztor ad felvilágosítást.

Vadon Béla,
református lelképásztor.